OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

FELSEFE Sınıf-10

KONU FELSEFİ BİR GÖRÜŞÜ VE ARGÜMANI SORGULAMA

Konu Özeti

Felsefi metinler bir iddiayı temellendirme amacı taşırlar. Metinde dile getirilen düşünce yazar tarafından temellendirilir ve okuyucu ikna edilmeye çalışılır. Özellikle akademik makalelerde bu duruma daha sık rastlanır. Çeşitli argümanlarla felsefi bir iddia gerekçelendirilir. Bunun için akla dayalı temellendirme, örneklendirme, betimleme, alanla ilgili başvurulan temel kaynaklara ve isimlere gönderme yapma gibi tekniklere başvurulur. Filozof görüşlerini argümanlarla destekler. Argümanlar savunulan görüşü desteklemek için sunulan gerekçelerdir. Bu anlamda bir metin okurken ilk önce yazarın görüşü tespit edilmelidir.

Felsefi bir argümanı sorgularken dikkat edilmesi gereken noktalar;

Verilen argümanlar doğru mudur?

Verilen argümanlar savunulan görüşü destekliyor mu?

Argümanlar kendi içerisinde tutarlı mı?

Argümanlar bizi istenilen sonuca ulaştırıyor mu?

Argümanlar hangi kavramlarla ortaya konulmuş?

Kavramlar doğru kullanılmış mı?

Savunulan görüş ve argümanlar birlikte tutarlı mı? soruları cevaplanabilmelidir.

Bir fikrin gücünü; bu fikrin dayandığı önerme ve iddiaların geçerliliği, doğruluğu, argümantasyonun sağlamlığı ve ikna ediciliği belirler. Düşünce, fikir ve eleştiriler hem içerik hem de akıl yürütme açısından sağlam bilgi ve görülere, doğru öncüllere ve geçerli akıl yürütme biçimlerine dayanmak durumundadır. Bir metni anlamak, onun çözümlenmesiyle mümkündür.

Bir metnin doğru çözümlenebilmesi için:

1. Metinde geçen temel görüşler nelerdir?
2. Metinde öne sürülen ve temel görüşü destekleyen önermeler hangileridir?
3. Metinde her bir görüş veya önerme için hangi kavramlar kullanılmıştır?
4. Metinde yer alan çıkarımlar akıl ve mantık ilkelerine uygun mudur?
5. Bir görüşle ilgili olarak birden fazla argümana başvurulmuşsa bu argümanların temellendirmesi tutarlı, sağlam ve ikna edici midir?

Bir anlatıda, anlatıcının aktardığı bir öykünün gerisinde ağırlıklı olarak iyi ve kötü, haklı ve haksız, adaletli ve adaletsiz, yaşam ve ölüm vb. karşıtlıklar çevresinde odaklanan bir anlayış, bir dünya görüşü gizlidir. Bir anlatıda söz konusu olan, değerler dünyasına ilişkin görüşlerdir. Her metin belli bir bakış açısına dayanır; okur ise metindeki yargıları saptayarak derin anlama ulaşır. Bu anlamda sinema, insanlık hallerinin felsefi arka planını gündelik hayat içinden gösterir ve düşündürür. Kış Uykusu filmi de felsefi çözümleme yöntemiyle okunabilir bir yapıt olarak önemlidir. Sinema içinde felsefe yaklaşımına uygun örneklerde yönetmen filozof kadar belirgin konumlanmaz; o, açık uçlu sorularla felsefe yaparak izleyiciyi felsefi tartışmaya dâhil eder. Nuri Bilge Ceylan filmleri Türk sinemasında düşünce-yoğun filmlere örnektir. Filmin ilgili bölümünde Necla karakteri " kötülüğe karşı koymamak" ne demek sence diyerek kardeşi Aydın'la bir diyaloğa girer. Aydın, "Kötülüğe karşı koymamak ahlak çerçevesinde kötülük diye adlandırılan olaylara kayıtsız kalmaktır." diyerek tartışmayı devam ettirir. Her ikisi de kendi argümanlarını ortaya koyarlar.

Necla'nın görüşü:

Argümanları

Kötülüğe karşı koymamalıyız

Kötüler vicdanlarıyla baş başa kalınca kötülük yapmaktan vazgeçer.

İnsan vicdan sahibi bir varlıktır.

İnsan utanma ve pişmanlık duyan bir varlıktır.

İnsan ötekiyle empati kurabilen bir varlıktır.

Aydın'ın görüşü

Argümanları

Kötülüğe karşı koymalıyız

Kötülere kötülük yapma fırsatı doğar .

İnsan güçten yanadır.

İnsanı arzuları yönlendirir.

İnsanın genel eğilimi sorgulamamaktır.

SORU

Felsefede yapılacak şey, düşünmeye başlarken doğruluğunu, doğrudan doğruya kavrayabileceğimiz sağlam olan bir nokta bulmak ve bunun üzerinde bir birleştirme yapmaktır. Çevremizdeki her şey hakkında duyular yoluyla bilgi ediniriz ama duyular bizi yanıltabilir. Şu hâlde çevremizdeki her şeyden, diğer insanların ve hatta Tanrı'nın bile varlığından şüphe duyabiliriz. Geriye kalan ve artık kendisinden kuşkulanamayacağımız kesin bilgi, şu anda şüphe etmekte olduğumuzdur. Şüphe etmek, düşünmektir. Bir varlığın düşünmesi için var olması gerekir.

Descartes'ın görüşlerini açıklayan bu metinden aşağıdaki önermelerden hangisi çıkarılır?

A) Evreni yaratan zorunlu bir varlık yoktur.
B) İnsan her şeyin ölçüsüdür.
C) Nesneler karşısında yargıdan kaçınmak gerekir.
D) İnsan zihni boş bir levhadır.
E) Düşünüyorum, o hâlde varım.

Cevap: E